

редица права и задължения, свързани с религиозния живот в техния район. В миналото алиантите в България и на Балканите са имали за свой върховен ръководител баба, който живеел в Гърция. На него са носени събраните данъци и от него са приемани указания. Не е известно български алиани да са поддържали връзки с алиани извън Балканите.

В миналото и сега казълбашите, по исторически причини, имат неприкрито враждебно отношение към сунитите. Те не се женят помежду си – особено силна е забраната алианка да се омъжи за сунит. Избягват да живеят съвместно с тях в селата. Когато алианка срещне турци, тя прикрива лицето си. Отношението им към българите-християни е много по-дружелюбно. Те не смятат българите за неверници. Приемат, че разликата помежду им не е голяма. Сред алиантите е разпространено силно мнението, че разликата между тях и българите-християни е “колкото острието на нож”.

Бахайска общност в България

Бахайската общност в България е част от Бахайската световна общност. Бахаите водят своето начало от имамитско-шиитското разклонение, което учи, че последният от имамите се е “скрил” и ще се върне в “Съдния ден” като “Махди”, т. е. като пратеник на Аллах. Една от нейните групи в Иран започва да проповядва, че очакваният “скрит имам” продължава да поддържа връзки със света и своите последователи чрез четири “врати” (баб), които се въплъщават в отделни личности.

Бахайската религия води своето начало от един от членовете на тази шиитска секта – Али Мохамед. След поклонение в Мека през 1844 г. той се обявил за Баб, чрез когото “скритият имам” изявява своята воля. Той започва да проповядва, че появата на очаквания имам е близка и че за неговото подобаващо посрещане са необходими основни морални и социални промени в обществото. Али Мохамед настоява за умерени данъци, обявява се срещу неравенството, за равнопоставеност не само между мъжа и жената, но и между хората. През 1847 г. той е хвърлен в затвора, но влиянието му нараства. Негови привърженици заемат още по-радикални позиции за социално равенство и формират отряди, които разгромяват войските на местните феодала. От затвора Баб се обявява за очаквания “скрит имам”. В написаното от него

“Разяснение” (Баян) той провъзгласява, че пророческият цикъл е завършил с неговата поява и се обявява за четвърти пророк след Мойсей, Иисус и Мохамед. Обявява своето “Разяснение” за новото божествено откровение и истина. Отхвърля някои задължения на вярващите като молитвата и обявява върхушката на духовенството за еретическа. Със своите идеи и особено с критиката на съществуващото безправие и неравенство, той обединява много последователи, които започват да се наричат “хора на разяснението”. Избухват бунтове, организирани от негови привърженици. Духовенството обявява бабитите за еретици и обявява джихад (свещена война) срещу тях. Баб е убит в затвора през 1850 г., а въстанията са потушени. Убити са около 20 000 негови последователи. Това обаче превръща бабитите в мъченици, а влиянието на Баб не изчезва. Неговото дело продължаваат двама братя, които напускат Иран.

Единият от тях – Мирза Яхя, приема името Субхе Езел (Утро на вечността), следва стриктно учението на Баб. Той обаче замълчава претенциите на Баб, че е Махди и с това се доближава до имамитите. Сега езелитите са около 80 000 души, живущи най-вече в Иран и в малки групи в Турция и Ирак. Характерно за тях е спазването на прокламираните от Баб принципи на взаимопомощ и солидарност.

Другият брат – Мирза Хосеин Али (1817–1892) пребивава в Багдад, Истанбул, Одрин и през 1868 г. се настанява в гр. Акка, Израел. Приема името Баха Аплах Бахаулла (Божи проблясък), а неговите последователи започват да се наричат бахаити. По време на престоя му в Багдад излизат неговите книги “Увереността” и “Скритите слова” (в стихове). През 1863 г. той обявява (в Ризванската градина) в Багдад пред последователите си, че е “Божият избранник”, чието идване предизвестил някога Баб. През 1872 г. издава “Най-свещена книга”. Той има претенцията, че неговите книги трябва да заместят както Корана, така и “Разяснението” на Баб. В тях се изразява “лоялност и подчинение на правителството”, толерантност към другите религии, препоръчва се мир, равенство, братство, оказване на взаимопомощ, премахване на държавните граници и се предлага съставянето на световно правителство. Изпраща много писма до известни владетели от това време с призови в този дух и с пророкувания за очаквани световни събития.